

ปลาพลวงทอง

ชื่อสามัญ

Gold Soro Brook Carp

ชื่อวิทยาศาสตร์

Neolissocheilus soroides (Duncker, 1904)

ที่อาศัย

ชอบอยู่บริเวณที่มีน้ำไหล บริเวณน้ำตก และลำธารบนภูเขา ซึ่งอาจพบในเขตที่มีต้นพืชตระกูลกระวาน

การแพร่กระจาย

พบในเขตประเทศไทย กัมพูชาแต่ไม่พบในเขตทางเหนือของกัมพูชา ทางตอนใต้ของ ประเทศมาเลเซีย ในจังหวัดระยอง พบที่น้ำตกเขาชะเมา และ น้ำตกคลองปลากั้ง อำเภอเขาชะเมา

อาหาร

แมลง ตัวอ่อนแมลงน้ำ สัตว์น้ำขนาดเล็ก พืช และผลไม้ และลูกกระวาน

ฤดูวางไข่

เดือนตุลาคมถึงเดือนธันวาคม

ความสำคัญ

เป็นปลาพื้นถิ่นเขตภาคตะวันออก ได้แก่ จังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด

ลักษณะทางอนุกรมวิธาน

เป็นปลาขนาดกลาง เมื่อโตเต็มที่มีความยาวประมาณ 50 เซนติเมตร ลำตัวยาวเรียวแบนข้างเล็กน้อย มีเกล็ดขนาดใหญ่ เกล็ดบริเวณเส้นข้างตัวน้อยกว่า 30 เกล็ด มีเกล็ดรอบคอดหาง 12 เกล็ด เกล็ดอยู่หน้าครีบท้องมี 9 เกล็ด มีหนวด 4 เส้น หนวดที่ขากรรไกรบนยาวกว่าเล็กน้อย และพบตุ่มสีทางด้านข้างของจงอยปาก ตาและปากขนาดเล็ก ริมฝีปากบนยื่นยาวกว่าริมฝีปากล่าง ครีบท้องไม่พบก้านครีบท้องที่มีหยักฟันเลื่อย ครีบท้องมีก้านครีบท้องแตกแขนง 9 ก้าน ครีบท้องเป็นสีเหลือง ปลาครีบท้องมีสีอ่อน ยกเว้นครีบท้องที่มีสีเทาขอบบนและขอบล่างของครีบท้องสีเข้มสีเกล็ด บริเวณส่วนหลังของลำตัวเป็นสีน้ำตาลอมเทาและสีเหลือง บริเวณด้านท้องเป็นสีขาว ทำให้สีของลำตัว แบ่งออกเป็นสองส่วนชัดเจนไม่มีแถบสีดำบริเวณเส้นข้างตัว ซึ่งทำให้สามารถเป็นข้อระบุที่แตกต่างจากพลวงหิน

การทำประมง นิยมใช้ข่าย เบ็ดและแหในการทำประมงปลาชนิดดังกล่าว (Rainboth, 1996)

การใช้ประโยชน์ เนื้อปลาใช้เป็นอาหาร และเลี้ยงเป็นปลาสวยงาม

ยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาการผลิตปลาลง, Mind map

ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีความหลากหลายทางชีวภาพอย่างมาก สำหรับทางการประมงนั้นปลาไทยหรือปลาพื้นเมือง เป็นสัตว์น้ำที่มีความหลากหลายทางชีวภาพเช่นกัน นอกจากนี้ ตามพระราชเสาวนีย์ของสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ มีพระราชประสงค์ให้อนุรักษ์รักษาพันธุ์ปลาพื้นเมืองของไทยเพื่อให้ลูกหลานได้ไว้ใช้ประโยชน์ อนุรักษ์ในอนาคต มิให้หายไปจากประเทศไทย ปลาลงทองเป็นปลาที่พบในเขตภาคตะวันออกเฉียงของประเทศไทย เป็นปลาที่มีความสวยงามพบได้ในเขตพื้นที่อนุรักษ์โดยทั่วไป เช่นอุทยานแห่งชาติเขาวง-เขาชะเมา จังหวัดระยอง อุทยานแห่งชาติน้ำตกพลิ้ว จังหวัดจันทบุรี เป็นต้น ถึงแม้ว่าปัจจุบันถิ่นที่อยู่อาศัยของปลาดังกล่าว จะอยู่ในเขตอนุรักษ์ซึ่งมีการควบคุม มีการเพาะพันธุ์โดยธรรมชาติ แต่ยังไม่มีการพัฒนาด้านองค์ความรู้ของปลาชนิดดังกล่าว เพื่อเป็นองค์ความรู้ด้านการประมง การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ การเพาะพันธุ์ให้แก่ประชาชน ใช้ประโยชน์ในด้านปลาสวยงาม และให้คงเป็นทรัพยากรอยู่ยั่งยืนคู่กับเขตภาคตะวันออกเฉียงต่อไป

ปัญหาของความรู้เกี่ยวกับปลาลงทอง

พบว่าปลาลงทองเป็นสัตว์น้ำชนิดใหม่ที่ยังไม่มีการศึกษา เพิ่มเติม และยังขาดข้อมูลความรู้ในด้านต่างๆ เพื่อการพัฒนาและบริหารจัดการเพื่อการอนุรักษ์ ในด้าน ชีววิทยา การเจริญเติบโต แหล่งที่อยู่อาศัย การแพร่กระจาย ฤดูกาลวางไข่ พันธุกรรม การเพาะพันธุ์ อาหาร การพัฒนาพ่อแม่พันธุ์ การพัฒนาลูกปลาวัยอ่อน การอนุบาล การบริหารจัดการทรัพยากร การปล่อยลงแหล่งน้ำธรรมชาติ

การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค (SWOT analysis) ของปลาลงทอง

สภาพแวดล้อมภายใน

จุดแข็ง

มีหน่วยงานของกรมประมง และ กรมป่าไม้ ตระหนักและให้ความสำคัญในการอนุรักษ์ ปลาลงทอง มีหน่วยงานของกรมประมงในส่วนภูมิภาคเช่นสำนักงานประมงจังหวัด ที่สามารถส่งเสริมการบริหารจัดการทรัพยากรประมงในท้องถิ่น โดยสามารถให้ผู้ว่าราชการจังหวัดออกกฎหมายควบคุมตามหลักวิชาการได้ จังหวัดระยองมีปลาลงทองที่อาศัยอยู่ในแหล่งน้ำธรรมชาติในเขตอุทยานและบริเวณใกล้เคียง ซึ่งสามารถนำมาเพาะขยายพันธุ์และทำงานวิจัยต่อไปได้ ปลาลงทองสามารถวางไข่ในธรรมชาติได้แต่อาจมีไม่มากนัก ทำให้เป็นแหล่งรวบรวมเพื่อใช้ในการศึกษาองค์ความรู้เพื่อการอนุรักษ์ให้ปลาลงทองคงอยู่ต่อไป

จุดอ่อน

ยังไม่มีการศึกษาองค์ความรู้ต่างๆของปลาดังกล่าวไม่นิยมบริโภคเนื่องจากปลาชนิดนี้กินแล้วมีลักษณะเหมือนมีการแพร่กระจายอยู่ในบริเวณจำกัด

สภาพแวดล้อมภายนอก

โอกาส

1. ประเทศไทยมีศักยภาพในการส่งออกปลาสวยงาม และยังมีความต้องการในตลาด
2. รัฐบาลให้ความสนใจการอนุรักษ์ปลาท้องถิ่น เพื่อคงไว้ซึ่งความหลากหลายทางชีวภาพ

อุปสรรค

1. ปลาพลวงทองบางส่วนยังอาศัยในเขตอุทยาน การนำมาใช้ประโยชน์จึงเป็นเรื่องยาก
2. การรวบรวมพันธุ์ปลาในแหล่งน้ำธรรมชาติมีปริมาณน้อย เนื่องจากอยู่บริเวณต้นน้ำ และในแหล่งน้ำดังกล่าวอาจมีการสูญพันธุ์

แนวคิดและยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรปลาพลวงทองให้มีความหลากหลายและยั่งยืน

จากจุดแข็งและจุดอ่อนที่เป็นปัจจัยภายในร่วมกับโอกาสและอุปสรรคซึ่งเป็นปัจจัยภายนอก สามารถนำมาวิเคราะห์เพื่อสร้างยุทธศาสตร์ในการพัฒนาการเพาะพันธุ์ปลาพลวงทองในจังหวัดระยอง เพื่อนำข้อมูลพื้นฐานจากการวิจัยมาใช้ในการบริหารจัดการทรัพยากรปลาพลวงทอง และเพิ่มปริมาณพันธุ์ปลาให้สูญพันธุ์โดย

1. ศูนย์วิจัยและพัฒนาประมงน้ำจืดระยองเร่งวิจัยด้านชีววิทยา แหล่งวางไข่ และฤดูกาลวางไข่ของปลาพลวงทอง
2. ศูนย์วิจัยและพัฒนาประมงน้ำจืดระยองทำการวิจัยต่อเนื่องในด้านการเพาะพันธุ์อนุบาลและการเลี้ยงปลาในได้ขนาดที่ตลาดปลาสวยงามต้องการ รวมถึงการเลี้ยงพ่อแม่พันธุ์ปลาพลวงทอง และ ในส่วนอื่นๆที่ยังขาดเพื่อให้มีข้อมูลครบทุกด้าน
3. ศูนย์วิจัยและพัฒนาประมงน้ำจืดระยอง ดำเนินการผลิตพันธุ์ปลาพลวงทองคืนสู่แหล่งน้ำธรรมชาติ และผลิตปลาเพื่อทดแทนปลาที่จับจากธรรมชาติ และการส่งออก

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. สามารถปล่อยพันธุ์ปลาพลวงทอง และฟื้นฟูแหล่งแพร่กระจายปลาพลวงทองในธรรมชาติให้คงอยู่ เพื่อคงความหลากหลายทางชีวภาพต่อไป
2. สร้างความเข้าใจในการรักษาทรัพยากรปลาพลวงทองให้ชุมชนเพื่อเพื่อคงความหลากหลายทางชีวภาพไว้โดยชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการต่อไป
3. พัฒนาการเพาะพันธุ์ปลาพลวงทองที่มาจากโรงเพาะพันธุ์โดยไม่ต้องใช้พ่อแม่พันธุ์จากแหล่งน้ำธรรมชาติ